

uznány a nabýti platnosti, jest bez významu, poněvadž netýká se příslušnosti, nýbrž vykonatelnosti a nemůže žalobkyni, když mohla zde uzavřítí platné manželství s uherským státním příslušníkem, odňata býti možnost manželství z důvodů, zákony tohoto státu přípustných, zase rozloučiti. Vždyť smlouva manželská líší se podstatně od čistě obligačních smluv a to pro jisté momenty, které posuzovati dlužno s hlediska veřejnoprávního, a nespočívá právní důvod žádání, směřujícího k rozloučení manželství, v právním jednání uzavření manželství, spíše v takových skutečnostech, jimž zákon přičítá tak hluboce jdoucí působení na poměr manželský, že uznává další trvání jeho za nevyhovující více podstatě a účelům tohoto státního zřízení a tudíž jeho rozloučení za nutné pokud se týče přípustné. Udržovati manžele v poutech takového manželství jevílo by se nedovoleným a vyžaduje toho již povaha práva rozlukového jakožto *jus cogens*, aby práva tuzemského bylo vždy použito, jevílo-li by se k docílení rozluky příznivějším práva cizozemského. Dlužno tudíž již s tohoto hlediska posuzovati otázku rozlučitelnosti manželství, o něž jde, dle práva tuzemského, kde, jak již řečeno, rozlučka jeho právní účinky jevíti má. Ostatně již v dvor. dekretu ze dne 15. července 1796, který dvor. dekretem ze dne 23. října 1801, čís. 542 sb. z. s. znovu byl publikován, bylo v příčině sporů o rozlučku manželství cizozemců, zde se zdržujících vysloveno, že v případě, že jeden z obou manželů cizozemců zde se usadil nebo trvalé bydliště má, žaloby manželské jen dle zákonů té země, kde manželství uzavřeno bylo, posuzovány býti mají. Že by pak občanský zákon na tomto ustanovení nějaké věcné změny byl předsevzal, nelze vzhledem ku znění § 37 obč. zák. tvrditi. Článkem 1. a 2. II. konvence Haagské ze dne 12. června 1902 prohlášena byla sice rozlučka manželství cizozemců jen tehdy za přípustnou, byla-li by přípustnou i dle práva jich domácího státu. Konvence ta nebyla však bývalou vládou rakousko-uherskou legislativně schválena, nestala se tudíž závaznou a nedošla ani nyní schválení vlády republiky Československé.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí názor druhé stolice, že námitka nepřislušnosti soudu není odůvodněna a poukazuje stěžovatele na důvody napadeného usnesení, jež jsou v podstatě správné a nebyly vyvráceny dovolacím rekuresem. K jeho vývodům se podotýká, že dvorní dekrety, rekursním soudem uvedené, neobsahují pozitivního ustanovení o příslušnosti, nýbrž zásadu mezinárodního práva soukromého, která nebyla zrušena ani druhou větou § 33 obč. zák., ani jurisdikční normou.

Čís. 1808.

Prohlásil-li rozsudí výslovně nebo mlčky, že převzatých povinností plnění nebude, a podala-li následkem toho jedna ze stran návrh na zrušení smlouvy o rozsudím, nemůže druhá strana žádati za ustanovení nového rozsudího.

(Rozh. ze dne 5. září 1922, R I 802/22.)

K návrhu firmy B., by ustanoven byl nový rozhodce, soud první stolice jednak zamítl návrh odpůrce (firmy Pavel O.), by smlouva o rozhodčím ze dne 23. února 1920 byla prohlášena za neplatnou, jednak ustanovil za rozhodčího, kterého firma Pavel O. má jmenovati, na místo Jindřicha V-a, Ladislava Č-a. Důvody: Dle rozhodčí smlouvy měla každá strana jmenovati jednoho rozhodčího a předsedu rozhodčího soudu obchodní a živnostenská komora. Tak se i stalo. Jindřich V., za rozhodčí firmou Pavel O. jmenovaný, onemocněl a oznámil dopisem ze dne 7. ledna 1922, že pro nemoc vzdává se svého úkolu. Když to dopisem z 13. ledna 1922 bylo zástupcem navrhovatelů sděleno zástupci firmy Pavel O. s výzvou ku jmenování nového rozhodčího do 14 dnů — prohlásil tento smlouvu o rozhodčím soudě dopisem z 26. ledna 1922 za zrušenu. Návrh dle § 583 c. ř. s. opírá firma Pavel O. o řečené okolnosti, spatřujíc v prohlášení rozhodčího V- a odepření úkolu. Než v tomto kusém návrhu zřejmě mylně zákon vykládá, neboť odepření, dle obecného smyslu slova, jest projev abstraktní vůle, kdežto sdělení rozhodčího J. V-a zřejmě ukazuje na příčinu ležící mimo jeho vůli. Nejedná se tedy o případ, kde by byla smlouva rozhodčí neproveditelnou ve smyslu § 583 c. ř. s. obzvláště snad dle bodu 1 tohoto ustanovení, nýbrž o případ, kde nastavší překážka dle § 581 a 583 c. ř. s. může býti odstraněna. Návrhu firmy B. bylo vyhověno ustanovením rozhodčího, za něhož vybrán Ladislav Č. který odborné vědomosti má a prohlásil, že by úřad tento přijal. Rekursní soud vyslovil, že smlouva o rozsudím ze dne 23. února 1920 pozbývá moci. Důvody: Stěžovatel (firma Pavel O.) domáhá se výroku, že smlouva rozhodčí mezi ním a firmou B., pozbyla moci, poněvadž se Jindřich V. zřekl úkolu rozhodce. Dle § 583 c. ř. s. vyřknouti jest, že smlouva o rozhodčím pozbývá moci, když rozhodce, jmenovaný podle smlouvy o rozsudím některou stranou, odepře nebo nepatřičně prodlužuje vykonávati své závazky, které tím, že jmenování přijal, byl převzal. Rozhodce Jindřich V., jmenovaný stěžovatelem, dle svého dopisu ze dne 7. ledna 1922, řízeného předsedovi rozhodčího soudu, prohlásil, že zdravotní jeho stav mu brání, aby na dále zastával úřad rozhodce a této své funkce se vzdává. Toto prohlášení, jímž zřejmě prohlásil, že úřad rozhodce na dále zastávati nechce, dlužno zajisté podřaditi pod pojem odepření převzatých povinností, z přijatého jmenování plynoucích, poněvadž všeobecné ustanovení § 583 čís. 2 c. ř. s. »odpírá« znamená nejen trpné chování se rozhodce, nýbrž i výslovné jeho prohlášení, ať si je odůvodněno nebo ne. Důsledkem toho jest zde ve smyslu § 583 c. ř. s. důvod pro návrh stěžovatele, aby smlouva o rozsudím, o niž tuto jde, byla prohlášena bezúčinnou. Stěžovatel, domáhaje se tohoto výroku, projevil tím i svým dopisem ze dne 26. ledna 1922, v němž prohlásil, že následkem odepření Jindřicha V-a, dále spoluúčinkovati, rozhodčí smlouvu považuje za zrušenou, nepochybně, že neposkytuje mu výjimečné sudiště rozsudího více cněch záruk, které mu zaručovalo při funkci rozhodce, jím jmenovaného, a jest tedy jen spravedливо, když v takovém případě smlouva o rozsudím, jež neproveditelnou se stala, pozbude moci a musí v tom případě nárok na jmenování nového rozsudího jako právo slabší ustoupiti silnějšímu nároku o prohlášení smlouvy bezúčinnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

»Odepřítí« plnění povinností rozhodčího soudce § 583 čís. 2 c. ř. s.) znamená, výslovně nebo mlčky prohlásiti, že povinností těch plniti nebude. Na důvodu, proč jich plniti nebude, nezáleží. Možná, že rozhodčí nemá krom své vůle žádného důvodu, možná, že má důvod, pro který dokonce povinnosti ty plniti ani nemůže. Po důvodu zákon se neptá, staví jediné na skutečnost odepření. Důvod přijde na přetřes teprv, jde-li o to, má-li rozhodčí straně nahraditi škodu odepřením způsobenou, neboť tu teprv rozvine se otázka, bylo-li odepření zaviněné či nezaviněné (§ 584, odstavec druhý, c. ř. s.). Při tomto pojetí výrazu »odepřítí« jde pak ovšem o srovnání předpisu § 583 čís. 2 s předpisem § 581 odstavec první c. ř. s., jenž rovněž předpokládá, že rozhodčí odepřel plnění svých povinností. První předpis opravňuje stranu k návrhu na zrušení smlouvy o rozsudím, druhý k žádosti na jmenování jiného rozsudího. Obě práva ač nemohou vedle sebe obstáti i jest otázkou, které má přednost, když obě jsou v rozporu t. j. jedna strana navrhuje to a druhá ono, jako se zde stalo. O odpověď nemůže být logicky sporu. Právo na zřízení nového rozsudího předpokládá, že smlouva o rozsudím trvá. Navrhuje-li tedy jedna strana zřízení nového rozsudího, druhá strana však, užívajíc svého práva na zrušení smlouvy, prohlašuje, že ji zrušuje, je tím návrhu první strany na zřízení nového rozsudího odňat zákonný podklad, ježto smlouva dále netrvá. Zrušení smlouvy závisí tudíž v takovém případě jediné na vůli druhé strany. Zákon sice vyjadřuje se tak, jakoby zrušení nastávalo teprv výrokem soudu (§ 583) a nikoliv již prohlášením strany, avšak zákon nezůstává to uvážení soudu, chce-li či nechce-li zrušující výrok vynésti, nýbrž ukládá mu, že zrušení vysloviti musí, takže prohlášení strany, že smlouvou dále vázána býti nechce, jest konstitutivní, výrok soudu na jeho základě učiněný pak pouze deklaratorní. Uplatňuje-li tedy jedna strana právo na zrušení smlouvy, nemůže oproti tomu strana druhá žádati zřízení nového rozsudího, ježto zřízení rozsudího odpadá, zanikne-li smlouva sama.

Čís. 1809.

Vrchní správa státních statků není oprávněna stěžovati si do usnesení, jímž rozhodnuto bylo o požadovacím právu drobných pachtýřů k pozemkům, dříve c. a k. rodinného fondu nyní Československého státu.

(Rozh. ze dne 5. září 1922, R I 989/22.)

Do usnesení prvního soudu, jímž uznán nárok drobných pachtýřů, by jim byly dle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., postoupeny do vlastnictví pozemky dříve c. a k. rodinného fondu nyní Československého státu, vznesla stížnost vrchní správa státních statků. Rekursní soud stížnost odmítl. **D ů v o d y:** Jde o nároky drobných pachtýřů na postoupení vlastnictví k pozemkům původně c. a k. rodinného fondu, nyní Československého státu dle zákona z 12. srpna 1921, čís. 364 sb. z. a n., zejména § 1 čís. 1 a § 3 čís. 3. Dle služební instrukce pro finanční prokuratury (nař. min. ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř.